אפומא דחד ולא אמרן אלא חד [א]אבל בתרי לא וחד נמי לא אמרן אלא בדיני דמגיסתא אבל בי דוואר [ב]אינהו נמי (א) חד אמומתא שדו ליה אמר רב אשי כי הוינא בי [ג]רב הונא איבעיא לן אדם חשוב דסמכי עליה כבי תרי מפקי ממונא אפומיה ולא איבעי ליה לאסהודי או דלמא כיון דאדם חשוב הוא לא מצי משתמיט להו ומצי לאסהודי תיקו אמר רב אשי האי בר ישראל דזבין ליה ארעא לעובד כוכבים אמצרא דבר ישראל חבריה משמתינן ליה מאי טעמא אי נימא משום דינא דבר מצרא [ד]והאמר מר [ג]זבין מעכו"ם [י]וזבין לעכו"ם ליכא משום דינא דבר מצרא אלא [ז]דאמרי' ליה ארבעית לי אריא אמצראי [ה]משמתינן ליה עד דקביל עליה כל אונסא דאתי מחמתיה: **מתני'** [י]נטלו מוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר נטלו לסטים את כסותו ונתנו לו כסות אחרת הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן: [י]המציל מן הנהר או מן הגיים או מן הלסטין אם נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו וכן נחיל של דבורים אם נתייאשו הרי אלו שלו א"ר יוחנן בן ברוקה [ה]נאמנת אשה או קטן לומר מכאן יצא נחיל זה [ט]ומהלך בתוך שדה חבירו להציל את נחילו ואם הזיק משלם מה שהזיק אבל [י]לא יקוץ את סוכו על מנת ליתן את הדמים ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר אף קוצץ ונותן את הדמים: **גמ'** תנא אם נטל מחזיר לבעלים הראשונים קסבר ° יאוש כדי לא קני ומעיקרא באיסורא אתא לידיה ואיכא דאמרי [כ]אם בא להחזיר יחזיר לבעלים ראשונים מ"ט [ד]יאוש כדי קני מיהו אי אמר אי אפשי בממון שאינו שלי מחזיר לבעלים הראשונים: הרי אלו שלו מפני שהבעלים כו': אמר [ה]רב אשי ° לא שנו אלא לסטים עובד כוכבים אבל ליסטים ישראל לא סבר למחר נקיטנא ליה בדינא מתקיף לה רב יוסף [ל]אדרבה איפכא מסתברא עכו"ם דדייני [י]בגיתי לא מייאש ישראל כיון דאמרי מימר מייאש אלא אי איתמר אסיפא איתמר המציל מן העכו"ם ומן הלסטים אם נתייאשו הבעלים אין [ס]סתמא לא לא שנו אלא עכו"ם משום דדייני בגיתי אבל לסטים ישראל כיון דאמרי מימר מייאש [י]תנן התם עורות של בעל הבית מחשבה מטמאתן ושל עבדן אין מחשבה מטמאתן של גזלן אין מחשבה מטמאתן ושל גנב מחשבה מטמאתן ר"ש אומר [פ]חילוף הדברים של גזלן מחשבה מטמאתן של גנב אין מחשבה מטמאתן לפי שלא נתייאשו הבעלים אמר עולא מחלוקת בסתם אבל בידוע דברי הכל יאוש קני רבה אמר בידוע נמי מחלוקת א"ל אביי לרבה לא תיפלוג עליה דעולא דתנן במתני' כוותיה לפי שלא נתייאשו הבעלים טעמא דלא נתייאשו הבעלים אבל נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו אמר ליה אנן לפי שאין יאוש לבעלים מתנינן לה תנן נטלו מוכסין חמורו כו' מני אי רבנן קשיא גזלן אי ר"ש קשיא גנב בשלמא לעולא דאמר בידוע קני הכא נמי בידוע ודברי הכל אלא לרבה דאמר בידוע נמי מחלוקת הא מני לא רבנן ולא ר"ש בלסטים מזויין ור"ש היא אי הכי היינו גזלן תרי גווני גזלן ת"ש [ט]הגנב והגזלן והאנס הקדשן הקדש ותרומתן תרומה ומעשרותן מעשר מני אי רבנן קשיא גזלן אי ר"ש קשיא גנב בשלמא לעולא דאמר בידוע קני הכא נמי בידוע ודברי הכל היא אלא לרבה דאמר בידוע נמי מחלוקת הא מני לא רבנן ולא ר"ש הכא נמי בלסטים מזויין ור' שמעון היא אי הכי היינו גזלן תרי גווני גזלן ואי בעית אימא הא מתניתא רבי היא דתניא רבי אמר גנב כגזלן
וקיימא

אפומא דחד. ונמלא שהפסידו שלא כדין: **דמגיסתא.** בני כפר שאין יודעין לדון במשפט: **בי דוואר.** שלטון: **חד אמומתא שדו ליה.** על פי עד אחד אין מוליאין ממון אבל מחייבין בעל דין שבועה להכחיש העד כדין תורה. לשון אחר דמגוסתא אנסין בחוקה כמו אתו גוזאי וקא מחו ליה (מגילה כח.) פריסים [י](של בית רבי) העומדין לרדות בחוקה: **והאמר מר זבין מעכו"ס כו'.** בבבא מליעא בהמקבל: **ארבעית.** הרבעת: **מתני' הרי אלו שלו.** דמסתמא נתייאשו הבעלים מיד וקנינהו הילך ביאוש °ושינוי רשות: **אם נתייאשו הבעלים.** דשמעינן דאייאוש דאמר ווי לחסרון כיס אבל סתמא לא וקשיא לסטים דסיפא אלסטים דרישא ובגמרא פריך ומשני לה הדא בלסטים עכו"ס והדא בליסטים ישראל דמייאש מסתמא: **נחיל.** גיור"א: **לא יקוץ את הסוכה.** נתיישבו דבורים על סוכת חבירו וירא ליטלן אחת אחת שלא יברחו לא יקוץ את הסוכה להוליכן כולן ביחד ואפילו ע"מ ליתן דמים: **גמ' אם נטל.** חמור מן המוכסין: **יחזיר לראשונים.** ופליגא ברייתא אמתני': **יאוש כדי.** שנתייאשו הבעלים ביד מוכס לא קנה המוכס ביאוש לבדו בלא נתינת דמים או שינוי מעשה וכי אתא ליד שני באיסור אתא לידיה: **אם בא להחזיר.** שחסיד הוא: **יחזיר לבעלים הראשונים.** ולא למוכס: **בגיותא.** °בגאוה ובזרוע: **אמרי מימר.** לא יתן לו ואין מוכעין במקלות. לשון אחר דאמרי לנגזל מי יימר כדקאמרת הבא עדים שגנבו ממך: **מחשבתו מטמאתן.** חישב עליהם בדבר שאין בו חסרון מלאכה כגון (ב) לעולבא ולמטה ירדו לטומאה מיד: **ושל עבדן.** שאומנותו בכך סתמיה למכירה הלכך אין מחשבתו מחשבה שאם יבאו בני אדם לקנותו ימכרנו להן ונמלא שסופן למנעלין ועדיין לא נגמרה מלאכתן לכך: **של גזלן אין מחשבתו מטמאתן.** דלאו דידיה הוא דכיון דידע מאן שקליה מיניה לא מייאש: **ושל גנב מחשבתו מטמאתן.** דאייאוש מרייהו דלא ידעי למאן יתבעו: **חילוף הדברים.** גזלן כיון דשקליה מיניה בהדיא ולא מצי קאי באפיה מייאש גנב סבר בחישנא ליה ומשכחינא ליה: **בסתם.** דלא שמעינן דמייאש דבהא פליגי דמר סבר סתם גניבה יאוש בעלים הוא ולא סתם גזילה ומר סבר חילוף הדברים כדפרישית: **אבל בידוע.** דשמעינן דמייאש: **דברי הכל יאוש כדי קני.** ואפי' גנב לר"ש וגזלן לרבנן: **בידוע נמי מחלוקת.** דאי נמי דשמעינן דמייאש אמרי רבנן בגזלן דלא הוי יאוש דכל שעתא דעתיה למנקטיה בדינא וכן גנב לרבי שמעון: **דתנן במתניתין.** הך מתניתין דעורות דטהרות דקתני לפי שלא נתייאשו הבעלים: **שאין יאוש לבעלים.** אין יאושן יאוש: מוכס גזלן לסטים גנב: ומשני **בלסטים מזויין.** דגזלן הוא: **היינו גזלן.** והא תנא ליה מוכס: **אנס.** דקתני גבי גזלן הוי חמסן דיהיב זוזי: **ורבי שמעון היא.** דאמר גזלן קני:
וקיימא

ולא אמרן אלא חד אבל בתרי לא. וא"ת והא לעיל שרי להפקעת הלואה וא"כ מפסידים אותו הרבה שאם היה רוצה יכול לכפור וי"ל דמכל מקום לא משמתינן ליה כיון שאין משלם על ידם אלא מה שחייב לו: **ליכא** משום דינא דבר מצרא. פירשתי בפרק המקבל (ב"מ דף קח:): **עד** דמקבל עילויה כו'. אומר ר"ת דהיינו דוקא כשישראל רוצה ליתן לו כמו שנותן לו העכו"ם אבל אם העכו"ם רוצה ליתן לו יותר ° אין להפסיד בשביל כן: **תנא** ואם נטל כו'. מפורש לעיל במרובה (דף סו. ?): **רבה** אומר בידוע נמי מחלוקת. והא דאמר במרובה (לעיל דף סח.) ואף רבי אלעזר סבר חזיביה לאחר יאוש כו' עד דפריך ודלמא דשמעי' דאייאש האי פירכא לא אתי אליבא דרבה דאיהו לא מפליג מידי בין סתם לידוע: **לפי** שאין יאוש לבעלים מתנינן לה. אין מגיה המשנה אלא כך מפרש שלא נתייאשו הבעלים כלכם אפילו אומרים שנתייאשו: **היינו** גזלן. ואפי' למ"ד [א] לסטים מזויין גנב הוא לענין שמשלם כפל אבל מ"מ גזלן הוא דמקרי: **ת"ש** הגנב והגזלן. ומשום דמיטמר מאינשי קרי ליה גנב אע"ג דלא משלם כפל למ"ד (שם) גזלן הוא:
דתקנה

עין משפט
נר מצוה

נה א ב טוש"ע ח"מ סי' כח סעיף ד בהג"ה:
נו ג מיי' פי"ג מהל' שכנים הלכה ו סמג עשין כב טוש"ע ח"מ סי' קעה סעיף לח:
נז ד (מיי' שם) טוש"ע שם סעיף לט:
נח ה מיי' שם הלכה ז ופ"ו מהל' ח"מ הל' יד סי' ח סמג שם וסי' קו טוש"ע ח"מ שם סעיף מ וטוש"ע י"ד סי' שלד סעיף מג:
נט ו מיי' פ"ה מהלכות גזלה ואבידה הל' י סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסט סעיף ה:
ס ז מיי' שם פ"ו הל' ג ועיין בהשגות ובמ"מ ופ"א הל' י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רעד סעיף ז וסימן שסח סעיף א:
סא ח מיי' פ"ו שם הל' טו סמג שם טוח"מ סי' שנ:
סב ט י מיי' שם הל' יד סמג שם טוח"מ שם:
סג כ מיי' פ"ה שם הלכה י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שסט סעיף ה:
סד ל מ מיי' שם פ"ו הלכה ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שסח:

◆

מוסף רש"י

עורות של בעל הבית מחשבה מטמאתן. בעל הבית אינו עשוי למוכרן ועושה מהן מטות ודולבקאות וקטבלאות ומחשב עליהן לדבר שראוי לו בלא חסרון מלאכה מקבלין טומאה מיד (לעיל סו:). ושל עבדן. העשוי למכור אין מחשבתו מטמאתו דעביד דממלך ומזבין והלוקח יעשה מהם מנעלים ועדיין לא נגמרה מלאכתן לכך (שם). של גזלן אין מחשבה מטמאתן. ואע"פ מחשב עליהן לדבר שאין בו חסרון מלאכה, כגון למיפר חבילות סוסים ופרדים, כמו שעושין מעורות דובין, מ"ט דסתם גזלות ליכא יאוש, דכיון דידע מאן שקליה אזיל ותבע ליה לדינא (שם). חילוף הדברים. סתם גזילה איכא יאוש, דכיון דלעיניה גזלה מיניה אינש אלמא הוא, אבל סתם גניבה ליכא יאוש, דסבר משכחנא ליה לגנב (שם ובעי"ז קדושין נב:). והאנס. חמסן דיהיב דמי (לעיל סו.). הקדשן הקדש. ואסור ליהנות (שם). ותרומתן תרומה. אסור לזרים (שם).

מסורת הש"ס

א) נ"ל רב כהנא וכן הוא גירסת הרא"ש, **ב)** ב"מ קח., **ג)** [נ"ל דאמר יעב"ץ], **ד)** לעיל סו., **ה)** נ"ל רב אסי וכן הוא גירס' הרא"ש, **ו)** [מפירש"י ב"מ ל: ד"ה דיני דמגיסתא נראה דגרס הכא בגוסיא ע"ש ופירש"י דהכא וע"ע קלט וגי' הערוך בערך גם ב' דדיני בגימי פי' בכח בגיאות בלי טענה], **ז)** לעיל סו: כלים פכ"ו מ"ח, **ח)** [קדושין נב:], **ט)** לעיל סו., **י)** [ס"א ליתו], **כ)** [ד"ה אמר].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אינהו נמי אחד מומתא שדי: **(ב)** רש"י ד"ה מחשבתו וכו' לעולבא. נ"ב ע"ל בדף סו ע"ב:

◆

גליון הש"ס

גמ' קסבר יאוש כדי לא קני. תמוה לי כסוגיא דלעיל דף סו ע"ב דהקשה אביי לר"י מעורות של בעה"ב וכו' הא מתניתא דהכא מוכח כר"י דעכ"פ יאוש לחוד לא קני: שם ל"ש אלא לסטים עכו"ם. עיין עירובין דף סב ע"א תוד"ה בן נח: רש"י ד"ה הרי אלו שלו וכו' ושינוי רשות. ק"ל דלר"כ האיך אמרי' בגמ' קסבר יאוש כדי ל"ק הא הוי יאוש ושינוי רשות אלא ע"כ דלא מקרי שינוי רשות כמ"ש תוס' לעיל דף סו ואי דבסברא זו דתוספ' פליגי מתני' וברייתא מתני' ס"ל דמקרי שינוי רשות א"כ איך אמרי' א"ד אם בא וכו' מ"ט יאוש כדי קני הא י"ל דס"ל כמתני' דמקרי ש"ר וצ"ע: שם ד"ה בגיותא בגאות. ברש"י בב"מ דף ל ע"ב הכא הגי' כאן גוסיא ובערוך ערך מגסתא הגירסא כדיני דמגוסתא ופי' דדינין בגנבות: תוס' ד"ה עד וכו' אין להפסיד בשביל כן. עיין ב"ב דף לא ע"א תוס' ד"ה ולא לסופר:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה היינו גזלן ואפילו למ"ד. נ"ב לעיל נז ודף עט:

◆

לעזי רש"י

גיור"א. (אינו לע"ז. אולי צ"ל: גרוד).